

OBSERVATORIJ ZA SIVO EKONOMIJO V JUGOVZHODNI EVROPI

IZDAJA

13 SEPT-OKT
2022

Povzetek poudarkov

5. Slovenija je križišče kriminala med Balkanom in srednjo Evropo.

Ljudje, ki analizirajo organizirani kriminal v srednji in vzhodni Evropi, se pri tem običajno ne posvečajo Sloveniji. V članku razkrivamo, da je ta majhna alpska država v osrčju Evrope kot lokacija zelo privlačna za kriminalce z Balkana, saj se tu skrivajo, načrtujejo operacije in logistiko, poslujejo in pretovarjajo svoje nezakonito blago.

Slovenija je križišče kriminala med Balkanom in srednjo Evropo.

Ljudje, ki analizirajo organizirani kriminal v srednji in vzhodni Evropi, se pri tem običajno ne posvečajo Sloveniji. Kaže, da je zato ta država privlačna lokacija za kriminalce z Balkana, kjer se skrivajo, načrtujejo operacije in logistiko, poslujejo in pretovarjajo svoje nezakonito blago.¹

Slovenija je strateško umeščena na stičišču srednje in jugovzhodne Evrope ter se dotika Alp in Jadranskega morja. Zaradi tega je uporabna tranzitna točka za blago, ki prihaja iz jadranskih pristanišč – zlasti Kopra – ter za povezave med zahodnim Balkanom in Italijo ter Avstrijo in Nemčijo. Julija 2022 je ljubljansko okrožno sodišče osem ljudi spoznalo za krive preprodaje mamil in s tem povezanih kaznivih dejanj – med drugim tihotapljenja kokaina iz Ekvadorja v Koper in Reko – ter jih obsodilo na skupaj 28 let zapora.² A to je le zadnji v vrsti primerov, ki razkrivajo vlogo slovenskih kriminalnih združb, ki delujejo kot mafijski posredniki.

Policija poroča tudi, da v Sloveniji obstajajo skladišča za shranjevanje mamil.³ Zdi se, da je območje Gorenjske blizu avstrijske meje žarišče organiziranega kriminala.

Glavno blago, ki se tihotapi prek Slovenije, so mamila, ljudje in orožje, policija pa ocenjuje, da v Sloveniji deluje okoli deset kriminalnih združb.⁵ Večina jih je povezanih s kriminalnimi organizacijami z Zahodnega Balkana, nekatere pa so povezane tudi s skupinami v drugih državah EU, pa tudi v Južni Ameriki in Afriki.⁶ Slovenci so v hierarhiji mednarodnih omrežij običajno kriminalci srednjega ranga. Medtem ko so v devetdesetih letih prejšnjega stoletja kriminalne mreže temeljile na etničnih ali regionalnih vezeh, so danes odnosi bolj

pretočni in funkcionalno usmerjeni. Po mnenju strokovnjaka za povezovanje kriminalcev, ki delujejo v regiji, te povezave temeljijo na »medsebojnem zaupanju med člani in drugimi [kriminalnimi] organizacijami ter skupnem cilju hitrega zaslužka ali pridobivanja premoženjske koristi s kaznivimi dejanji.«⁷ Slovenske veje različnih mednarodnih kriminalnih združb naj bi pogosto organizirale srečanja za tuje člane, ki v Sloveniji ostanejo več dni, saj država velja za geografsko privlačno in varno mesto za srečanja.

Dva primera kažeta na to, kako so bile slovenske celice del širših mednarodnih kriminalnih mrež. Leta 2009 so v Sloveniji izvedli več aretacij v okviru operacije Balkanski bojevniki, v kateri je Ameriška uprava za boj proti mamilom skupaj s Srbsko obveščevalno agencijo ter policijami iz Urugvaja in Argentine aretirala srbskega državljan Darka Šarića, ki je bil znan kot »narkokralj« Balkana. Leta 2010 je policija v Sloveniji izvedla več kot 30 hišnih preiskav po vsej državi. V večmesečni preiskavi so prijeli 17 ljudi ter zasegli orožje in prepovedane droge. Eden od osumljenih je bil Ljubljančan Dragan Tošić, ki je znan kot vodja slovenskega dela Šarićeve hudodelske združbe. Šariću naj bi pomagal pri prevozu kokaina iz Latinske Amerike v pristanišča po Evropi, predvsem v Italiji. Tošiću in še 16 obtoženim je tožilstvo očitalo preprodajo mamil in sodelovanje v organizirani hudodelski združbi. Zanimivo je, da kljub 81 obravnavam sodni postopek proti domnevnim članom slovenske celice Šarićeve organizacije še ni končan.

Drugi primer kaže, kako v Sloveniji nekoč toge strukture organiziranih kriminalnih združb prevzemajo vse bolj prožne oblike začasnega in oportunističnega

GORENJSKA REGIJA: ŽARIŠČE KRIMINALA

Gorenjska, severna slovenska regija, ki meji na Avstrijo, je slovi po izjemnem turizmu in prelepih razgledih na Alpe, je pa tudi žarišče organiziranega kriminala. Slovenska policija je januarja 2020 odkrila največji laboratorij za izdelavo sintetičnih drog v Sloveniji in zasegla 125 kilogramov amfetaminov ter sestavine za

proizvodnjo dodatnih 300 kilogramov. Člani hudodelske združbe so ustvarili okoli 1,3 milijona evrov dobička.⁴ Prav tako je znano, da je črnogorski kavaški klan, pred distribucijo v Avstrijo, Nemčijo in Italijo, na tem področju skladiščil kokain, ki je sem prihajal prek koprškega pristanišča.

sodelovanja.⁸ Policija je maja 2021 aretirala skoraj 60 ljudi iz Slovenije, Črne gore, Srbije, Bosne in Hercegovine, Severne Makedonije in Hrvaške, ki naj bi bili del kavaškega klana (izvirno iz Črne gore), v Sloveniji pa so delovali od leta 2018. K uspešni policijski akciji je največ prispeval nekdanji ustanovni član celice, ki je

postal policijski obveščevalec. Slednji naj bi trdil, da so srbski in črnogorski državljani, povezani s kavaškim klanom, ustanovili celico v Sloveniji ter nadzirali pretok mamil in denarja, zasluženega s prodajo.⁹

Slika 1 Tihotapske poti v in iz Slovenije.

V obtožnici piše, da so obtoženi tihotapili mamila iz Španije in Nizozemske najprej v Slovenijo, od tam pa v Avstrijo, Nemčijo, Italijo in na Hrvaško.¹⁰ Komunicirali so preko šifrirane aplikacije Sky, kjer je imel vsak svoj vzdevek. Pretihotapili so najmanj 534 kilogramov kokaina, 2000 kilogramov konoplje, 30 litrov baze amfetaminske baze, 10 kilogramov heroina, 96 kilogramov hašiša in druga mamila. Iz Slovaške v Slovenijo, Srbijo in na Nizozemsko pa so tihotapili tudi orožje. Gotovino so vozili iz Španije preko Slovenije v Srbijo.¹¹ Policija ocenjuje, da je dobiček slovenske celice znašal najmanj dva milijona evrov. Možno je, da so bili povezani tudi z organi pregona: Slovenska policija je novembra 2021 aretirala uslužbenca Specializiranega državnega tožilstva zaradi domnevnega razkrivanja tajnih podatkov iz kazenske preiskave zoper kavaški klan.¹²

Kriminalci v celici so bili dobro organizirani in so vodili celotno verigo prepovedanih dejavnosti, vključno z

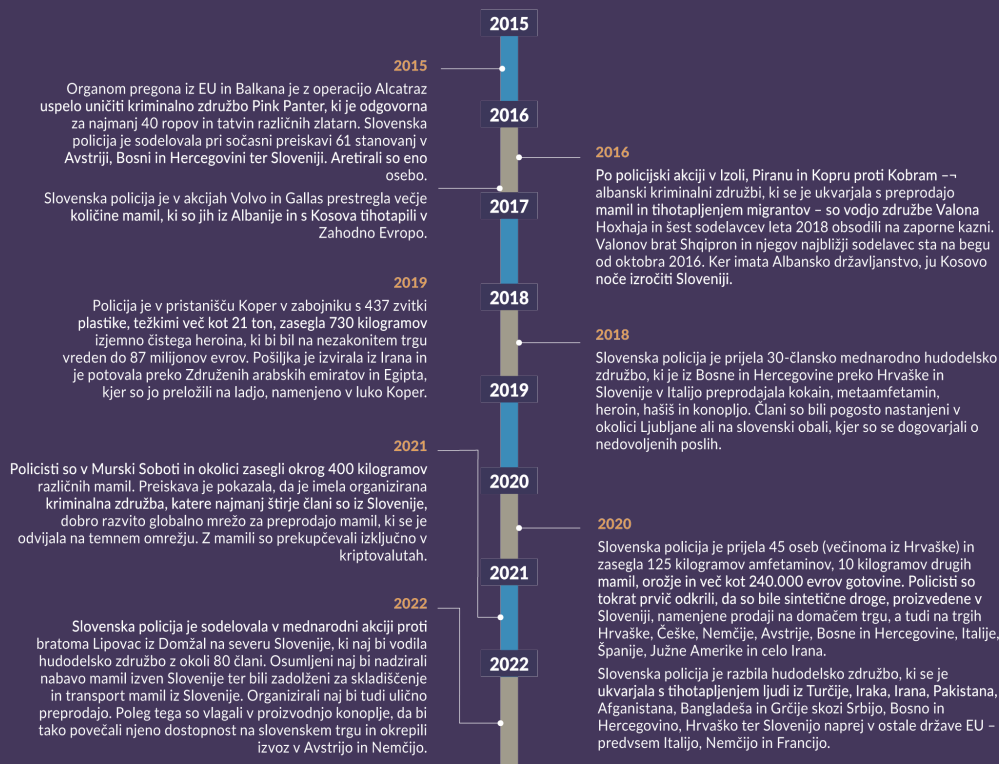
nakupom, prevozom in prodajo mamil, za kar so bili zadolženi posebni koordinatorji. Vodja je bil iz Črnogorec, osumljeni Slovenci pa so mamila in denar nakazovali prek novoodprtih podjetij ter novačili nove člane.

Mamila, orožje in denar so večinoma prevažali v avtomobilih in tovornjakih v posebej zato prirejenih skrivnih predelkih. V prikolicah so bila mamila – predvsem večje količine konoplje in hašiša – skrita v prirejenih predelih prikolic oziroma hladilnih prikolicah. Kurirji so avtomobile in tovornjake s tovorom prevzemali, na primer, v Španiji in na Nizozemskem ter jih vozili v Slovenijo, kjer so mamila in orožje hranili v skladiščih.

Zadnje operacije kazenskega pregona v Sloveniji kažejo, da je ta država za mednarodne preprodajalce mamil zelo zanimiva. Zaradi svoje geografske lege med Balkanom in Srednjo Evropo je Slovenija za preprodajalce mamil še posebej prikladno stičišče.

POMEMBNEJŠE OPERACIJE ORGANOV PREGONA V SLOVENIJI MED LETOM 2015 IN 2022.

Slovenska policija je, v sodelovanju z različnimi tujimi organi pregona, od leta 2015 izvedla številne ključne operacije proti organiziranim kriminalnim združbam. Te vključujejo naslednje:

Trgovino olajšujejo tudi razvita pristanišča in razvita kopenska infrastruktura v državi, zaradi skupne preteklosti z nekdanjo Jugoslavijo pa je postala znana destinacija

balkanskih kriminalnih združb. Organi pregona bi zato morali tem povezavam nameniti več pozornosti.

Opombe

1. *Slovenia among the safest countries for travellers*, Government Communication Office, 18. november 2019, <https://www.gov.si/en/news/slovenia-among-the-safest-countries-for-travellers/>.
2. STA, *Gang Jailed for 28 Years for Trafficking Heroin, Cocaine, MDMA, Marijuana, & Amphetamines*, Total Slovenia News, 21. julij 2022, <https://www.total-slovenia-news.com/news/10317-gang-jailed-for-28-years-for-trafficking-heroin-cocaine-mdma-marijuana-amphetamines>.
3. Intervju s Petro Grah Lazar iz slovenskega Nacionalnega preiskovalnega urada, 12. april 2022. Slovenski člani kavaškega klana so osumljeni, da so imeli skladišča v Naklem, Kopru in Divači.
4. Policisti odkrili največji laboratorij za izdelavo sintetičnih mamil v Sloveniji, Total Slovenia News, 31. januar 2021, <https://www.total-slovenia-news.com/news/5514-drug-bust-finds-largest-ever-synthetic-drug-lab-in-slovenia>.
5. Intervju s predstavnikom Uprave kriminalistične policije RS v Ljubljani, april 2022.
6. Damijana Žišt, Damjan Apollonio: Letni dobiček kriminalnih združb dosega 110 milijard evrov, Večer, 8. januar 2022, <https://www.vecer.com/kronika/intervju-damjan-apolonio-letni-dobicek-kriminalnih-zdruzb-dosega-110-milijard-evrov-10265764>.
7. Damijana Žišt, Matjaž Jerkič: Najhujša kršitev kodeksa med kriminalci je izdaja, Večer, 12. junij 2021, <https://www.vecer.com/kronika/najhujsa-krsitev-kodeksa-med-kriminalnimi-zdruzbami-je-izdaja-policiji-10245091>.
8. Damijana Žišt, Damjan Apollonio: Letni dobiček kriminalnih združb dosega 110 milijard evrov, Večer, 8. januar 2022, <https://www.vecer.com/kronika/intervju-damjan-apolonio-letni-dobicek-kriminalnih-zdruzb-dosega-110-milijard-evrov-10265764>.
9. Tamara Sekulović, Ko so »Kavačani« iz Slovenije i kako so nastali: Švercovali kokain, a u Beograd donjeli oružje i milijone, *Blic*, 27. maj 2021, <https://mondo.rs/Info/Crna-hronika/a1475939/kavacki-klan-uhapsen-u-sloveniji.html>.
10. Damijana Žišt, Slovenija je ena najvarnejših držav v Evropi, Petra Grah Lazar, Ljubljana, 12 April 2022 (terenski zapis). Intervju s Petro Grah Lazar iz Nacionalnega preiskovalnega urada, Ljubljana, 12. april 2022.
11. Ibid.
12. Damijana Žišt, Damjan Apollonio: Letni dobiček kriminalnih združb dosega 110 milijard evrov, Večer, 8. januar 2022, <https://www.vecer.com/kronika/intervju-damjan-apolonio-letni-dobicek-kriminalnih-zdruzb-dosega-110-milijard-evrov-10265764>.

Priznanje

Ta bilten o tveganjih je rezultat Observatorija nedovoljenih gospodarstev v jugovzhodni Evropi Globalne pobude proti nadnacionalnemu organiziranemu

kriminalu. Damijani Žižt se zahvaljujemo za njen dragocen prispevek.